NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **X.** V saboto 24. januaria (poznozimna) 1852. *List* **7.**

Marko Kraljević i Musa kesedžija.

(Dalje.)

To je cara ljuto zabolelo;
Pa mu reče hodža Čuprilijća:
»Gospodine, care iz Stambola!
»Ko bi Marko Kraljević še živel,
»Bi pogubil Musa kesedžija«.
Pa po strani njega car pogleda,
Iz očosa se mu vlijo solze:
»Pusti to mi, hodža Čuprilijća!
»Kaj spominjaš Kraljevića Marka?
»Že strohnele so kostí njegove,
»Že tri dolga leta so minula,
»Kar sim vergel bil ga v tamno ječe,
»Je od tiste dobe ne otvoril«.
Pravi njemu hodža Čuprilijća:
»Skaži milost, care gospodine!
»Kaj podaril bi junaku tistem,
»Ki naznanil bi, da Marko živí?«
Mu zaverne care gospodine:
»Dal na Bosni bi vezirstvo njemu
»Brez promene u deveto leto,
»Da ne iščem pare, ne denara«.
Skoči hodža na lohake noge,
I otvori vrata tamne ječe,
Ter izpelje Kraljevića Marka,
Ga pripelje pred obličje cara;
Lasi so mu do zemljice černe,
Ga zakrivajo od spred i zadej,
Nohti, da zamogel bi orati,
Vzela moč mu je plesnoba ječe,
Je očernuł kakor sivi kamen.
Car opraša Kraljevića Marka:
»Si zares še pri življenju Marko?«
»Še sim care, ali ne naj bolje«.
Jame car razlagovati Marku;
Kaj je njemu Musa bil učinil,
I on praša Kraljevića Marka:
»Se zamoreš dvignuti o Marko,
»Da odideš u primorje ravno,
»Da pogubiš Musa kesedžija?
»Dam ti blaga, kolikor ti drago«.
Marko Kraljević zaverne njemu:
»Aj, za Boga, care gospodine!
»Vzela moč mi je plesnoba ječe,
»Jaz ne morem gledati z očesom,
»Kako li se z Musom bojevati!
»Pelji me v gostivnico iz ječe,
»Daj na mizo vina mi i žganja,
»I debela mésa ovnovega,
»Kruha iz pšenice rumenice,
»Da sedé nektere dni krepčam se;
»Ko za boj sim, ti naznanil bodem«.
Pa pokliče car tri mlade brivce,
Jeden mije, drugi Marka brije,
Tretji pa mu nohte porezuje;
Pelje u gostivnico ga novo,
Da na mizo vina mu i žganja
I debela mésa ovnovega,
Kruha iz pšenice rumenice;
Marko se krepčá tri cele mesce,
Da se stara moč mu spet poverne;
Praša car mi Kraljevića Marka:
»Moreš zdaj se dvignuti o Marko?
»Smili se mi že ubogo ljudstvo,
Vse prokletega že toži Musa«.
Reče Marko caru iz Stambola:
»Suhe drenovíne mi prinesi,
»Drenovíne devetere lege,
»Da poskusim, če že kaj zamorem«.
Mu prinese suhe drenovíne,
Stísne Marko jo z desnico krepko,
Skolje se na dvoje i na troje,
Pa iz nje mi voda ne preteče:
»Ne, za Boga, car! za boj še nisim«.

(Dalje sledi.)

*Kako za obilen in dober gnoj skerbeti *).*

Priporočilo vsim kmetovavcam.

Odprava zemljišne podložnosti je postavila vsaciga kmetovavca v tak stan, da je sedaj gospodár svoje zemlje, ktero zamore prost desetine veselejši obdelovati, in namest da bi tlačán bil druzim gospodarjem, zamore svojo zemljo boljši obdelovati.

To je velika dobrota vsacimu zemljišu.

Ali — od druge strani je tudi medmejna mita ali col med našimi deželami in med Ogersko, Horvaško in Slavonsko vzdignjena, in ker je od dné do dné več železnic, ki grejo križem pot po vsih deželah našiga cesarstva, po kterih je uvožnja vsaciga blaga v vsako deželo polajšana in vožnína ali froht nižji, ni treba da bi kdo vsigavedijoč prerok bil spoznati, da v malo letih bo cena našiga žita po vunanjim tako potlačena, da bo treba našim kmetovavcam skerbnim biti, kako bojo ti gotovi prihodnji nadlogi v okom prišli.

Se hočemo temu ubraniti, ne smemo ne ure več odlašati, da se pervič: tacih pridelkov poprimemo, v kterih nas vunanje blago ne bo moglo spodriniti; drugič pa, da mislimo, kako bomo svojo lastno zemljo bolj spodbodli, da nam bo več pridelka donašala.

Da pa rodovitnost zemlje povzdignemo, je pervo pred vsim: da skerbimo za več gnoja.

Marsikterimu se bo to težavno in nekterimu celò nemogoče zdelo — ali to je velika zmota!

*) Iz časnika Štajarske kmetijske družbe vzamemo pričujoči popis, kteriga je vlastnik veliciga zemljiša in predstojnik kmetijske učilnice v Grotenhofu poleg Gradca g. Hoepfner v imenovanim časniku pod naslovam: »Die Düngerbereitung in der steierm. Ackerbauschule zu Grottenhof« razglasil. Ker me je prečastiti prijatel g. dr. Hlubek lani v hvalevredno učilnico peljal in mi prijazni g. Hoepfner tudi svoje gori popisano gnojniše pokazal, zamorem iz lastniga prepričanja poterditi, da njegovi sveti so kaj dobri sveti, ktere naj bi si vsak kmetovavec v vodilo svojiga kmetovanja vzel. Vrednik.

Lahko si je obilnišiga in boljšiga gnoja pridobiti, ako le stari šegi in termi slovo damo. Po stari nemarnosti ne bo šlo več, — nova marljivost mora nas navdati; prihodnjič moramo tudi z glavo, ne le z roko kmetovati.

Moje lastne skušnje so priča dovelj, da si zamoremo lahko več tečniga gnoja napraviti, ki je podlaga vsiga kmetijstva.

Ker veliko turšice pridelujem, sim mogel poprej skoraj vsako leto okoli 100 voz gnoja v mestu kupiti; vsak voz gnoja mi je z vožnino, mitnino (mavto) in druzimi stroški blizo na 4 gold. prišel.

Si te velike stroške vsako leto prihraniti, sim dal v prazno gnojno jamo za čevelj visoko zemlje (persti) napeljati, na to sim djal gnoja za poldrugi čevelj visoko, na to spet 4 do 5 pavcov visoko zemlje, na to poldrugi čevelj gnoja, na to spet za 4 ali 5 pavcov zemlje in tako naprej zmiraj eno lego gnoja in eno lego zemlje do verha.

V 3 mescih sim imel že 5 lég zemlje in 5 lég gnoja, ktero mešanco sim dal vsak teden dvakrat ali trikrat z gnojnico polivati.

Pridobil sim po tem v 3 mescih 147 vóz tečniga gnoja, vsak vóz je bil 20 centov težák.

Potreba je pa bilo 26 dni k vsimu temu delu, ki sim ga po svojih poslih opravil. Če rajtam vunder za to opravilo 24 krajc. na dan, znese to za 26 dni skupej 10 fl. 24 kr., tedaj sim si prihranil od poprejšnih stroškov na leto 289 fl. 36 krajc.

Tako ravnam sedaj gnoj, in sim si ga namest 265 vóz, ki sim jih poprej skoz eno leto dobival, sedaj 514 vóz po tem ravnanji napravil.

Taka očitna skušnja, ki mi toliko dobička verže, me je nagnala, to svoje ravnanje vsim kmetovavcam živo priporočiti, ker se da tako lahko doveršiti. Povabim pa vsaciga: naj se pride k meni prepričat in pogledat, kako delam, da ne bo mislil, da so moje besede le prazna baharija.

Ali — dragi prijatel! ne v zemlji, ktero navoziš na gnoj, leží to čudovito pomnoženje gnojá, ampak večidel v tem, da se iz gnoja tečna moč ne skadí in da ne gnjije.

Če namreč po stari navadi gnoj dalje časa visoko nakopičen leží, se sogreje in začne gnjiti; pri tem pa spuhtí tečna moč iz gnoja, ki sadeže redí, in se vsa pogubí; gnojni kup od dné do dné bolj vpada, in preden na njivo pride, ga je že polovíca manj od poprej.

Tako pa, de je ena lega gnoja od druge po nasuti zemlji ločena, se ne more gnoj tako hitro sogreti, strohní tedaj bolj počasno, in kar se iz strohnjeniga gnoja skadí redivne močí, jo vjame zemlja, ki nad gnojem leží, in se ž njo pomeša in v njo vdela, zlasti če je gospodar večkrat dal gnojnico čez gnojni kup polivati, ktero si je v kakošno bližnjo jamo nabiral.

Zna biti, da bo kdo rekel: „kje pa bom zemlje dobil?“ Ako je le resnično iskati hočeš, prijatel! je boš gotovo blizo sebe dobil, če ne živiš nad skalovjem.

Marsikter kmetovavec, kakor tudi jez, ima svoje poslopja tako pod kakošin grič ali goro postavljene, da, če hoče zemljo okrog pohištva odkopavati in po tem takim tudi pohištva bolj na suho in zdravo postaviti, bo imel zemlje več let za gnojniše dovelj.

Ilovnate njive gnojiti je tudi sam droben pesek za napravo takiga gnojniša dober, in je še bolji kakor druga perst, ker pesek teško zemljo zrahlja in po takim rodovitniši naredí. Kdor ima pa pešéne njive, si bo raji ilovce za gnojniše izbral, če si je kaj zbirati v stanu. Jez po svojim mislim, da je za gnojniše vsaktera zemlja dobra, ker se vsaktera na imenovano vižo iz gnoja puhteče tečne močí napiva in tako rodovitna dela.

Ker je pomnoženje gnoja v vsakim gospodarstvu perva in poglavitna stopnja do obilnišiga pridelka na ravno tisti velikosti zemljiša, in ker se na popisano vižo vsak kmet lahko in brez stroškov veliko več in bolj tečniga gnoja napraviti zamore, naznanim te svoje skušnje vsim kmetovavcam in jih lepo prosim: naj storijo tako, kakor sim jim svetoval. Prepričali se bojo gotoviga veliciga dobička.

Ni scer to mešanje zemlje z gnojem kakošna nova reč; v mnogih kmetijskih bukvah je že zdavnej hvaljena in priporočevana bila, — ali dokler dobri nauki le v bukvah in na popirji ostanejo, niso nikomur v prid. Le kader jih kmetovavci skusijo in v vsakdanjo rabo vpeljejo, se oživi mertva beseda in postane srebro in zlato, ktero kmetovavec po tem iz zemlje prideljuje!

Jožef Hoepfner,
posestnik Grotenhofškiga grada.

Gospodarske skušnje in priporočila.

(*Zgodnji krompir*). Kakor v „Novícah“ lani, je bilo tudi letos v časniku Štaj. kmetijske družbe priporočeno: da nar gotovši pomoč se gnjilobe krompirja znebiti je: zgódnji krompir saditi, ki že dozorí, ko pride kužni čas mesca augusta. Tudi v Ameriki so to skusili, in po pismu iz Mihigan-a se je zvedilo, da so v Ameriki zgodnji krompir za séme že tako pokupili, da austrianski vagán po 5 fl. plačujejo, Bog da bi ga kaj dobili. Ker ga v Ameriki ni več dobiti, so se za séme Amerikanci že v Europo vernili.

(*Za čbelarje kaj!*) Rusi redé kadar spomlad zgodaj nastopi in čbele še clo nič živeža nikjer ne dobé, polne čbelnjake prav dobro in prav dober kup takole: Po velikosti čbelnjaka postavijo pred-nj eno ali več lesenih korít (Holztröge), ki so dolge in oske; v koríto nasujejo dva pavca visoko nar lepši in suhe režene moke, ktera ni v mlinu skozi sitnico (pajtel) šla (ungebeuteltes feines Roggenmehl). Ljudstvo čbelic plane s silnim veseljem čez moko, se povalja v nji in se verne bogato obloženo v panje nazaj. Je vreme lepo, je vse živo, veselo in delavno, da je veselje viditi, ker čbele ne najdejo le v moki, česar za zalégo (Brut) potrebujejo, temuč tudi živež, ki jim je bolj prijetin, kakor je stara, kisla in plésnova zaloga. Moka pomaga čbelam, da se zgodaj in močno pomnožé.

Moka se jim tako dolgo poklada, dokler same ne jenjajo móčniga praha nositi. To pokladanje terpí 8, 10 dni ali še dalje, in na vsak panj se rajta sploh 2 funta moke.

Ker pa o tem času čbele žeja, naj se ravno tako postavijo blizo unih korít tudi koritica z vodo, kteri naj se polovíca medene vode, (to je take, v kteri se je, ko je vrela, med raztopil). Te koritica se napolnejo nar poprej rahlo s suhimi oblanci in čez te naj se vlije imenovana mešanca (voda in medena voda). Kmalo boš vidil, kako pametna živalica to vodo popivat leta.

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* Iz zapustnine gospoda Jankovića, ki je nedavno v Peštu umerl, se je 22. januarja po dražbi prodalo mnogo sila imenitnih starin, med njimi več slovanskih rokopisov, ki sežejo do najstarše dobe ogerskega kraljestva. Prišel je na versto tudi perstan nadškofa Lodomera, rojenega Slovana.

* 11. januarja je odbor matice ilirske sklenul, da naj gospod Maks Price vredništvo „Kola“ prevzame, ktero ima zanaprej, le znanstveni časopis, izhajati dvakrat na leto in obseči vsak bart 5—6 pôl. Vrednik bo dobival 20 fl. od pôle za izvirne sostavke, 10 fl. za prestave in zraven tega 50 odstodkov od čistega dobička.

* Na Dunaju je te dni prišla na svitlo knjiga pod naslovom: „Grammatik der bulgarischen Sprache“ od A. in D. Kyriaka Cankofa, kteri je tudi máli slovnik pridjan. Ima 218 straní v osmini. Priporočimo jo vsacemu, kdor se hoče bulgarsko-slovanskega narečja naučiti.

* 10. januarja je pervi list časopisa „Cyril a Method“ v veči obliki na svitlo prišel; narečje pa je po slovnici gospoda Hattala.

* „Videnský dennik“ je nehal izhajati. Literarna doklada tega časopisa „Vesna“ bode pa zanaprej na teden enkrat izhajala.

* „Zorja galicka“ naznani, da bo skoraj na svitlo prišla „Halicko-Ruska dogodovština“, spisana od Dioniza Zubrickega.

Novićar iz slovanskih krajev.

Iz Horvaškega. Banska vlada je razpisala konkurs za postavljenje učiteljske stolice rimskega in cerkvenega prava na pravoslovni Zagrebaški akademii, ki se zamore učiti v ilirskem, slovenskem ali pa latinskem jeziku. Plača učitelja znese 1000 fl., ki se zamore povišati na 1200 in 1400 fl. Razun tega dobí učitelj na leto še 100 fl. za učbine potrebe. — Ker imamo Slovenci mnogo umnih pravdoslovcov, se nadjamo, da jih bo več pri ministerstvu uka za to lepo službo prosilo.

Iz Gorice. „Novíce“ zvéjo, da gosp. Banchigh (Bankič), kteriga imé se je po izverstnih slovenskih cerkvenih govorih po Goriškim itd. lani naglo razglasilo, ni Talijan, kakor je bilo tudi v „Novícah“ rečeno, ampak on je Slovan, rojen v Terčeti (Tarcetta) v St. Peterski fari; Nediška dolína ga je redila, pervi njegov glas se je zaslišal na hribu Nediža. V Vidmu je bil za mašnika posvečen; potem je bil kaplan v Mažorolah na Slavenskim, za tem v Blavcicu na Laškim; na zádnje je stopil v Veroni v Jezusov red. Ondi je zbolel, in društvo ga je poslalo na njegov dom zavolj bolezni. Zdaj 2 leti je bil ekonom v Šentpetru v svoji rojstni fari, kjer je začel duhovne vaje v slovenskim jeziku, tudi v Kanali, na Livki itd. — in od letíh krajev se je jela péti slava našimu rojaku Bankič-u; laški časniki že so mnogo govorili od njega, pa nobeden še ni rekel, da je Slovan, ki, čeravno med silno laško gošavo, je ohranul moč slovenske besede, s ktero globoko v serca svojih poslušavcov sega.

Dopis iz slovenskih goric. Žalostno, dopače neslišano vést imam „Novícam“ naznaniti. V nedeljo narsvetejšega Imena (18. januara) zjutraj pred ranem sv. opravilom pride pôsel od Šent-Jakoba z naročilom: g. župnik Peter Žižek so sinoć po večletnem plučnem bolehanji nenadoma umrli. Kmalo potem priteče drugi pôsel s pismom od sv. Ilga: g. župnik Jožef Šwarc so po tridnevnem bolehanji sinoć umrli. Nemila smrt nam je tedaj edno noć dva sosedna g. župnika pobrala. Oba gospoda sta ednoga leta (1789) rodjena, oba sta edno noć umrla. — Lahka jima zemljica!

Ciringer.

Iz Trebovlj na Štaj. J.H—k. V Novícah je že rečeno bilo, da smo v Trebovljah lani nove zvonove dobili, povedati pa še moram, da vsi štirje, namreč *D, Fis, A, D* se tako lepo soglasijo, kakor strune na citrah. Veselja so ljudi se solzili, ko so pervo pot jih peti slišali; pa bi res prav pust moral človek biti, kteriga bi lepo zvonenje ne veselilo. Gosp. Samasa se ni le samo zopet umetniga zvonarja poterdil, temuč s tem delam sebi naj lepši spomín vtemelil. Hvale vredno se je tudi Janez Oblak iz Sučenj (ki je že lani v Novícah listu 6. zavolj lično izdelane ure pohvaljen bil) obnesel, veliko bistroumnosti razodel in v kovačevskim pa tudi tesarskim delu se izverstnega umetnika skazal.

Iz Ložke dolíne 12. pros. D—n. Ko so gosp. kaplan na Blakah pri fari svojim učencam v šoli iz „Novic“ brali, de so učenci v Krajnski gori za učence v Planini, kterih stariši so bili po povodnji poškodovani, darov nabrali, so tudi oni dobro voljo razodeli, svoje tovarše v Ložki dolini, kteri so bili tudi po povodnji nesrečni, z nekolikimi darovi razveseliti in jim po svoji moči pomagati. Zložili so tri gold. vkupej in jih gosp. kaplanu v Stariterg za razdelitev med uboge učence poslali. Očividno je spet: koliko lepiga in hvalevredniga se po dobrih voditeljih šolska mladost naučí. Hvala Vam, in tudi miloserčnim učencam!

Iz Dolenskiga. Važno se mi zdí po Novícah vprašati: Za ktere šole je naš nadzornik ljudskih šol g. dr. Močnik svoj undanji navod razglasil? in povedati, kako se ta povsod tù in tam razlaga. Pred nekimi tedni smo namreč brali od gosp. drja. Močnika, v šolstvu skušeniga moža, navod, kako naj uk za ukam, to je, predmet za predmetam v šolah poglavitnih na Krajnskim sledí, pod tem le naslovam: „Entwurf eines Lehrganges für die Hauptschulen im Kronlande Krain“. Imenovani navod je bil v 46. in 47. listu „Novíc“ lanjskiga leta prav po mnenji vsih zvedenih šolnikov za skoz in skoz izverstno sostavljeniga spoznan. Ali gosp. nadzornik se s tem navodam ni vsim, ki slovenski kruh jedó, prikupil. Znano je, de je ena stranka na slovenski zemlji, ki rada jé in pije, kar na Slovenskim dozorí, — se je tudi na Slovenskim rodila ter nar pervo od svoje slovenske matere domače glase učila in se s slovenskim kruham živila, dokler je velika zrasla, — zdaj pa psuje lastno mater — kakor tisti zgubljeni sin — ter se hvali le s samim tujim blagam, in vunder vse, kar ima, je doma na Slovenskim pridobljeno. Tej stranki, ki ne more slišati slovenske besede, desiravno nemara jo še boljši govorí kot pa nemško, tej stranki je bil tisti gosp. Močnikov „navod“ strela iz jasniga; ostermela je, svojim očem ni zaupala, kar je brala, de bo se tudi v poglavnih šolah na Krajnskim za naprej kaj slovenskiga učilo. Četudi so ti pristranski odpadenci ta nenadni „Navodov“ vdarc še tako zakrivali, se je vunder lahko spoznalo, de jih je grozno razkačil in jim globoko rano vsekal, ker se ni dopolnilo, kar so tako mogočno o preklicu vstave prerokovali: „No jetzt hat den Slovenen das letzte Stündlein geschlagen“. Ta krivícepolna stranka se je mende v svojim mogočnim govorjenji prenaglila, ker ni pomislila, de cesar nočejo nobeniga svojih narodov žaliti in mu njegovih pravíc zatirati. In kaj mislite, kako ta stranka g. Močnikov navod razklada? Slišal sim v naših hribih eniga izmed tistih, ki so djali: „Zdaj pojdejo Slovenci rakom žvižgat“, de je že šolarjem oznanil: „zdaj je pa že od vikših prišlo, de se bo-

ste mogli v šoli tudi po nemško učiti. „Entwurf eines Lehrganges für die Hauptschulen in Krain“ se tedaj po ti zvijači takole po slovensko prestavlja: „Zdaj je pa že prišlo, de se boste po nemško v šoli tukaj na kmetih učili“. Le še enkrat tisti navod v roke, dragi gospodine, in očala na nos, pa prestavite takole: „Entwurf navod — eines Lehrganges verstenja predmetov — für za — die Hauptschulen poglavitne (ali mestne) šole — in Krain na Krajnskim“. Gosp. Močnikov navod ne govorí nič od začetnih šol na kmetih, — zakaj ste ga tedej tako napak razložili? ali ne razumete nemškiga, ali pa imate prav hudobno serce!

Vedno se je vpilo dozdaj: Zakaj vunder šole tako malo zdajo? zakaj moj fant že tri leta v šolo hodi, pa ne zná ne pisma pisati, ne ročno brati? Odgovor je lahak: ker so šole po kmetih nemške, namesto slovenske bile, ker si je otrok z nemšino glavo ubijal, in kar se je nemškiga brati naučil, je pozabil; — ker ni nikdar umel, kar je bral, mu tudi za nemšino pri plugu in rokodelstvu mar ni bilo. Zato je bilo obiskovanje šole prazno delo.

Vsaka reč, če hoče k pridu biti, mora biti na svojim mestu; tako tudi sedaj učenja nemškiga jezika v glavnih mestnih šolah potrebujemo za napredek v višji šole in višji izobraženje. Kdor pa nemščino v ljudske šole na kmetih po Slovenskim vriva, je neprijatel ljudske omike in tako neprijatel ljudstviniga blagostana; on je zaderžek, de človek svojiga cilj in konca kakor deržavljan in zemljan ne doseže — on je sovražnik človeštva. J. Hribovski.

Iz Ljubljane. Poslance, ki so šli v imenu Krajnske dežele in Ljubljanskiga mesta se za nesrečnikam podeljene darove zahvalit in za obstanje deželniga poglavarstva v Ljubljani prosit, je presvitli cesar prijazno sprejel, jim zagotovil, da se dosihmal še mislilo ni Krajnski deželi dež. poglavarstva vzeti, in jim je obljubiti blagovolil, da bo ostalo. — Unidan ste se na Savi v ladjenici pri Zidanim Mostu (Steinbrück) dve čisto novi in lično izdelani pokriti ladíi prikazale, ki ste namenjene za vožnjo žita in blaga po zgornji Savi. Špedicijna in ladnja družba ju je tako krasno in pripravno s kormílam in mačkam napraviti dala, da ju je vsak z veseljem gledal, ko je veter z banderam pihljal; na eni ladji je imé „Baron Bruck“ napisano.

V Ljubljano se „Novícam“ iz Dunaja piše: Obravnave pred pervosodnimi stopnjami (1. inštancijami) bodo redoma neočitne. Da bo sodilo po 5 učenih sodnikov in predsednik, je že znana reč. Vendar bo vsakemu zatožencu na voljo dano, si pet poslušavcov izbrati. Predsednik pa ima pravíco (razun sodnikov, deržavnih zastopnikov, vikših urednikov za oskerbovanje sodnij, urednikov za varnost, stražnikov, očitnih učenikov pravo- in deržavoznanskih, prič in poškodovancov, ktere bodo proti skazovanju, kdo da so, vselej v sodnico pušali), poverh še po 20, na Dunaji po 30 poslušavcov pripušati, toda le takih, ki zamorejo po obravnavi take djanske ali znanstvene koristi deležni biti, namreč: pravdosrednikov, pravdnih dohtarjev, pripravljancov za sodnike itd. (Ravno tako so v ministrovem povelji imenovani). Ko bi pa utegnula očitna sodba čednemu (lepemu) življenju ali deržavni varnosti na škodo biti, ali se priče ali poškodovanci preveč sramovati, smé predsednik prepovedati, da jih ne pride ne unih petero (ki bi si jih utegnul zatoženec želeti), ne nazadnje imenovanih dvajsetero ali tridesetero poslušat. Vstopni listi, kjer jih bodo dajali, bodo veljali le za prejemnike. Ženske ne bodo smele nič več k takim obravnavam poslušat prihajati. — Kakor smo za gotovo zvedili, je bil glas, da bodo deržavni zakoniki v vsih 10 jezikih jenjali, res le govorica. Gospodje, ki imajo kaj zastran te rečí govoriti, so marveč zato, da bi deželni zakoniki jenjali, za ktere se pa neki deželni poglavarji krepko potegujejo. —

Novičar iz mnogih krajev.

Po nar višjim sklepu od 17. t. m. ima vposled deržavne osnove tudi generalprokuracia z pravdosredništvam pri višji Dunajski sodníi in ovèržni sodíi jenjati. — O šolskih nadzornijah se pričakuje tudi prenaredba; nekteri časniki celò govoré, da bo ministerstvo podůka jenjalo in da se bojo šolske rečí ministerstvu notranjih oprav izročile. — Ministerstvo denarstva je 19. t. m. razglasilo iména tistih mož in društev, ki so se za lani razpisani deržavni zajèm (posojilo) z 100.000 fl. ali pa še čez podpisali, in naznani, da posojilni podpisi v vsim cesarstvu znesó skupej 63 milionov in 152.600 fl. — Cesarskim kasam je naukazano, da nimajo srebernih šestic v večih zneskih jemati, kakor za poravnanje kakiga plačila pod 1 fl. — Telegrafi se tako hitro postavljajo, da mesca julia bojo že po vsim cesarstvu. — Goveja kuga se je v nekterih hlevih po Dunajskih predmestjih prikazala, pa so jo kmalo zatèrli bolno živino poklavši. — Unidan je prišlo iz Marskiga 56 prešičev po železnici na Dunaj; zaperti v vozu za blago so se po poti vsi zadušili. — Te dni so zasačili v Badnu poleg Dunaja nekiga fabrikarskiga delavca, ki je zrezano suho listje za Ogerski tobak skrivej na drobno in debelo prodajal. — Na Laškim v Piemontu (Aosta in Ivrea) razsaja med govedi tako huda kuga v gobcu (epizozia aftosa), da je celò mléko teletam, ki ga sèsajo, tako strupeno, da jih je že veliko pocepalo; tudi en človek, ki je pol kozarca taciga mléka popil, je nek za to umerl, kar pa ni prav verjetno. — Glavarji raznih plemen v Černogori so se imeli 13. t. m. v Cetinji sniditi v posvèt volitve vladika. — 13. dan t. m. so Rusi svoje novo leto slovesno praznovali. — Papež so samostanam (kloštram) ukazali, da hudodelnike, ki pri njih zavetja išejo, smejo prihodnjič le 3 dni obderžati; znano je namreč, da se dosihmal hudodelnikam, ki so v samostanu varstva iskali, se ta milost ni smela odreči. — Napoleon je začetek starašinstva in postavodajavniga zbora na 25. svečana določil.

Pogovori vrednišva.

Gosp. —r. v Ljublj. Vaša pesem razodeva nadepolniga pesnika; le nekaj bi imeli o nji se še z Vami pogovoriti ustno ali pismeno; povejte kako, ker Vam ne vémo kam dopisati. — Gosp. R. v G. Vse 3 so prehude, zlasti pa uč. v. in sed. ml. Predpisa mazilniga si ne upamo razglasiti, ker bi se nam zamoglo očitati, da mazaštvo podpiramo. Razodeto mazílo zamore pri nekterih starih ranah, v kterih je malo življenja in ki se slabo gnojé, zares prav dobro biti (kafra se ne smé izpustiti brez pomanjšanja zdravilne moći tega zdravila), ali Bog obvari, ako bi se to mazilo pri vsaki rani rabilo! Ker pa to le zdravnik presoditi zamore, si tedaj, kakor smo rekli, ne upamo imenovaniga mazila občinstvu izročiti, in to je tudi toliko manj potreba, ker se v dolgo terpečih ranah lahko pomoč pri kakimu zdravniku iše. Nadjamo se, de kot previden mož boste o tem naših misel.

Prošnja.

Kdor ima požlahnjenih drevesc: jabelk in hrušk — in posebno pertlikovčkov (Zwergbäume) na prodaj, je prošen to — in njih srednjo ceno, po kteri jih hoče prodajati, „Novícam“ oznaniti, da se bomo vedli kmetje za-nje kam oberniti.

M. Pajk.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*